

Zondag 25 april 2021 - Het succes dat God bedoelt.

"Toen zeiden ze: Laten we een stad bouwen met een toren waarvan de top tot in de hemel komt. Laten we er zo voor zorgen dat iedereen van ons heeft gehoord. Dan zullen we niet over de hele aarde verspreid raken. Toen kwam de Heer vanuit de hemel naar de aarde. Hij wilde de stad en de toren bekijken die de mensen aan het bouwen waren. Hij zei: Ze zijn nu één volk, met één taal. Niets zal onmogelijk voor hen zijn. Dit is nog maar het begin van al hun plannen. Daar zal Ik een eind aan maken." (Genesis 11:4-6, Basis Bijbel)

Dit is wat we lezen in Genesis 11 - waar wordt verteld over de Toren van Babel. In deze vrije vertaling van de Basis Bijbel is het laatste zinnetje er als interpretatie aan toegevoegd. Maar dat is inderdaad wel wat hier gebeurt. De tekst maakt duidelijk dat God niet blij is met wat hier gebeurt. Maar waar was God bezorgd over? Eenheid is toch niet fout? Succes is toch niet fout? Een groot project ondernemen en zo een goede naam verwerven is toch niet fout? Als we de reactie van God uit dit gedeelte weg zouden laten, dan was het een verslag van een succesvolle onderneming.

Nimrod wordt genoemd als de stichter van deze stad en wordt beschreven als een geweldenaar in zijn tijd - een echte leider - een ondernemer - een bouwer. Hij stichtte niet enkel de stad Babel of Babylon, maar ook vele andere grote steden zoals Assur. En deze allen in de vruchtbare vlakte Sinear, later bekend als het gebied Mesopotamie - ongeveer het huidige Irak.

Meteen hierna lezen we Genesis 12 het volgende: *"Toen zei de Heer tegen Abram: Ga weg uit je land en uit je familie en uit het huis van je vader. Ga naar het land dat Ik je zal wijzen. Ik zal een groot volk van je maken. Ik zal je zegenen en je naam zal overal bekend worden. En je zal tot een zegen zijn. Als mensen jou goed behandelen, zal Ik goed voor hén zijn. En als mensen jou slecht behandelen, zal Ik slecht voor hén zijn. En door de zegen die op jou is, zullen alle volken van de aarde gezegend worden."* (Genesis 12:1-3, Basis Bijbel)

Volgens de Bijbel werd Abraham ongeveer 400 jaar na Noach geboren en hij woonde in de stad Ur in dat gebied waar ook grote steden als Babylon en Assur lagen. Abraham moest dat gebied verlaten zonder te weten waar hij heen moest gaan. En meteen is daar de belofte van God dat Hij Abraham tot een groot volk zou maken, met een zeer goede naam, en rijk gezegend. En ook hier schuilt iets van een eenheid van alle volken die God op het oog heeft. Dat klinkt toch ook als bijzonder succesvol, heel groot en vol van rijkdom en eenheid. Waarom is dat hier wel een goede zaak?

Waarom was er iets fout in Genesis 11 en iets goed in Genesis 12?

Laten we nog even teruggaan naar Genesis 11. Ik heb daar twee zondagen geleden al iets over gezegd. Genesis 1-11 is één geheel. In Genesis 1 lezen we dat de mens is geschapen om te heersen in eenheid en in relatie tot God en onder zijn voortdurende zegen. Dat betekent dus ook succesvol zijn: groei, uitbreiding, zegen, gezag, heerschappij. Daarmee is succes dus wel iets dat past bij het meest oorspronkelijke plan van God - Gods bedoeling met de mensheid.

In Genesis 3 lezen we dan over de zondeval. De relatie met God is stuk, de relatie van deze twee mensen onderling is verstoord, de eenheid is weg, de zegen is weg. En het heersen namens God is verstoord. Al meteen lezen we over de man die over de vrouw gaat heersen - en dan niet op de manier die God bedoelt.

Maar het oer-verslag dat ons uitlegt wat de wortel van de zonde is, is nog niet klaar. De individuele zondeval van Genesis 3 leidt uiteindelijk tot de collectieve zondeval van Genesis 11. Wij leggen

vaak enkel nadruk op de individuele zondeval alleen. En daarbij past dan een individuele verlossing. Mensen zijn door zonde van God gescheiden en Jezus is gekomen om dat weer in orde te maken. Daarom vertellen we het Evangelie van persoonlijke redding. En de wereld kan de pot op. Die wereld is verloren en daarmee komt het nooit meer goed. Maar ik ga naar de hemel. Maar met Genesis 3 is het niet afgelopen. De oergeschiedenis over de zonde loopt door tot en met Genesis 11. En pas daarna begint de Bijbel te vertellen over Gods heilsgeschiedenis. Wat leren we dan nog meer over het zondeprobleem tussen Genesis 3 en 11?

De zondvloed en de toren van Babel (Babylon)

Na Adam en Eva lezen we over een mensheid vol geweld en immoraliteit. En zelfs over mensen die seks hadden met demonische wezens. En vervolgens werd alles zo slecht dat er een harde reset nodig was. De zondvloed was in die zin een zuivering. Een herstart. Met een klein overblijfsel. En dat wordt een thema in de rest van de Bijbel: God die opnieuw begint met een kleine overblijfsel.

Dus God begint opnieuw met Noach en zijn gezin. En een paar generaties na de zondvloed zoomed het bijbelverslag in op Nimrod als een echte succes-man. We lezen over hem bijvoorbeeld het volgende: *"Kush kreeg een zoon: Nimrod. Nimrod was de eerste grote heerser op aarde. Hij was een geweldig goed jager. Niemand was beter dan hij. Voortaan werd er gezegd van iemand die een goed jager was: "Hij is een Nimrod." De belangrijkste steden van zijn koninkrijk waren Babel, Erech, Akkad en Kalne, in het land Sinear."* (Genesis 10:8-10, Basis Bijbel)

Eigenlijk staat hier dat van iemand die heel sterk en succesvol was werd gezegd: "Hij is een echte Nimrod". Wij zouden zo iemand bewonderen. Zo iemand zou worden gekozen als president van een groot land. Zo iemand zou oorlogen winnen en we zouden daar met respect over spreken. Wat is daar nu mis mee?

Al de steden die in Genesis 10 worden genoemd, liggen in het vruchtbare gebied Sinear - dat later Mesopotamie wordt genoemd. Dit gebied wordt nog eenmaal genoemd in Daniel 3. We lezen daar: *"Koning Nebukadnessar had een gouden beeld laten maken van bijna dertig meter hoog en drie meter breed. Hij liet het plaatsen in de Duravlake in de provincie Babel. Daarna ontbood hij alle hooggeplaatste personen die bij het bestuur van de provincies betrokken waren: satrapen, stadhouders, gouverneurs, raadsleden, hoge belastingambtenaren, rechters en magistraten. Zij moesten aanwezig zijn bij de inwijding van het beeld."* (Daniel 3:1-2, GNB) Iedereen moest buigen voor dit beeld. Drie joodse mannen doen dit niet en worden in een vurige oven gegooid, waar God hen op een wonderlijke wijze uit redt. Er is een bijzondere parallel met Genesis 11, waar van de toren wordt geschreven dat haar 'top' tot in de wolken reikte. Het woord voor top is ook hoofd.

Het najagen van succes los van God en tot eigen eer

Genesis 11 gaat over de collectieve zondeval van de mens. In de kern gaat het over het najagen van succes en grootheid los van God. En God wist waar dat toe zou leiden: het verafgoden van de nationale eenheid - elke stad een eigen godheid - leiders die tot goden werden gemaakt.

Vorige prediking ging over Egypte en D-day voor Israel. Egypte was was in de kern ook zeer babylonisch. De geest van Babylon is herkenbaar. Kenmerkend voor deze geest is: wij zijn het uber-ras - wij zijn godenzonen - en vooral onze koning. Andere volken zijn ondergeschikt (denk aan de unter-menschen in de Nazi-ideologie - of het racisme van blanke superioriteit). Wat in belang is van onze natie is goed. Het nationale belang is de hoogste norm. Ook als dat ten koste gaat van anderen volken (Joodse slaven in Egypte, Nederland rijk door slavenhandel, Oeigoeren in China).

Dus Genesis 3 tot 11 gaat over de individuele zondeval van elk mens en ook de collectieve zondeval van de hele mensheid. En meteen na Genesis 11 start God iets nieuws in Genesis 12. Gods droom is: een volk uit alle volken - met als uiteindelijk doel de mensheid als één grote familie. Waarbij de verschillen juist gevierd worden. Zo wil Hij ook dat de kerk zal zijn. In Albanie was de jonge kerk een wonder tov de samenleving. In de kerk komen mensen samen die normaal nooit samen zouden zijn - elkaar niet eens zouden ontmoeten. En in die kerk vormen zij één familie. Maar ja, ten opzichte van die droom van God hebben we nog een hele weg te gaan...

Het geheim van Abraham's succes: vertrouwen op God alleen

Na Genesis 12 is er een lijst van blunders en domheden van Abraham. Abraham was in staat tot allerlei leugens, manipulatie en verkeerde methoden om zijn doel te bereiken. Hij loog tot twee keer over zijn vrouw Sara - alsof zij zijn vrouw niet was. Zij was zo mooi dat Abraham bang was dat andere, sterkere mannen hem zouden doden om haar als vrouw te verkrijgen. Maar God wilde dat Abraham leerde op Hem te vertrouwen. God wilde Abraham succesvol maken. Maar wel op een totaal andere manier dan Nimrod.

In Genesis 17 bevestigt God opnieuw het verbond met Abraham. We lezen daar: *"Toen Abram negenennegentig jaar oud was, verscheen de HEERE aan Abram en zei tegen hem: Ik ben God, de Almachtige! Wandel voor Mijn aangezicht en wees oprecht. Ik zal Mijn verbond sluiten tussen Mij en u, en u uitermate talrijk maken. Toen wierp Abram zich met het gezicht ter aarde en God sprak met hem: Wat Mij betreft, zie, Mijn verbond is met u! U zult vader worden van een menigte volken."* (Genesis 17:1-4, HSV)

Abraham krijgt vervolgens de opdracht om zichzelf en alle mannen te laten besnijden. En dat zou daarna een teken van het verbond worden. Dit is een beeld van een verzwakte man. Van een vertrouwen niet op het regelen van eigen nageslacht, maar vertrouwen op God voor nageslacht en alle andere beloften van voorspoed, grootheid, groei en succes. Het werd een lange leerschool voor Abraham om echt helemaal op God te vertrouwen. Maar uiteindelijk lukt dat wel en doorstaat Abraham de ultieme test: de bereidheid om zijn zoon Isaac op te offeren - de zoon van de belofte - de prachtige zegen en gebedsverhoring van God Zelf. Toen was hij ongeveer 110 jaar oud!

Abraham was sinds zijn vertrek uit Babylon enorm veranderd. Van een man van angst en leugens tot een man van geloof en vertrouwen. Toen zijn vrouw Sarai was overleden, moest hij haar begraven terwijl hij een bijwoner was in een vreemd land. We lezen dan het volgende: *"Ik ben slechts een vreemdeling en bijwoner bij u, maar geef mij toch bij u een eigen graf, zodat ik mijn dode kan uitdragen en begraven. De Hethieten antwoordden Abraham en zeiden: Luister naar ons, mijn heer, u bent een vorst van God in ons midden. Begraaf uw dode in het beste graf dat wij hebben."* (Genesis 23:4-6, HSV) Prachtig toch: Abraham werd door dat andere volk ervaren als 'een vorst in hun midden'. Dat is wat God bedoelt - ook voor ons.

Hoe Israel zelf tot een Babylon werd

Ik zou deze boodschap hier kunnen afronden. God wil niet het succes van Nimrod, maar wel dat van Abraham. Niet het succes van de menselijke grootheid zonder God, maar van de menselijke afhankelijkheid met God. Maar ik wil nog een gedachte met jullie delen, voordat ik het heel praktisch wil maken.

Hoe heeft Israel het er vanaf gebracht als nageslacht van Abraham - als volk van Gods keuze? De twaalf stammen bleven lang verdeeld. Maar onder David werden zij verenigd. Toen werd Israel een

belangrijke natie met veilige grenzen en een geeerde en rechtvaardige koning. Een koning die een man was naar Gods hart. Van David lezen we steeds weer dat hij de Here raadpleegde. David maakte natuurlijk ook fouten, maar beleed ook zijn zonden. David had al van jongsaf geleerd om op God te vertrouwen. Maar ook David begon als vluchteling - op de vlucht voor koning Saul. En in die vluchtperiode werd hij de leider van een groep 'outlaws' die later de kern van zijn leger zouden vormen - de helden van David. Hier zien we veel van het succes dat God bedoelt: niet het Nimrod-succes, maar het Abraham-succes. Net als Abraham hoorde David er steeds niet helemaal bij - eerst niet bij zijn broers en later als vluchteling - maar juist daar leerde hij het succes dat God bedoelt.

Maar toen kwam Salomo. We lezen over hem in 1 Koningen 1-11. In het begin lijkt het heel goed te gaan - met een gebed voor wijsheid - en dan de bijzondere zegen van God - het bouwen van de tempel - Israel als grootmacht - enorme rijkdom - en koningen die van ver op bezoek komen vanwege de roem en de grote naam van Salomo en zijn koninkrijk. Tot hier lijkt het goed te gaan.

Maar dan lijkt er opeens toch iets fout te gaan. We zien dat Salomo voor zichzelf een paleis bouwt dat vele malen groter en imposanter is dan de tempel en waar ook twee keer zo lang over gebouwd wordt. We lezen over absurde rijkdom en zoveel goud dat het bijna gewoon werd. Maar ook over een leger van duizenden paarden en wagens die uit Egypte kwamen. En over tienduizenden slaven om overal grote bouwwerken te maken. En dan over het trouwen met de dochter van de farao. En als bruidschat mocht de farao een gebied innemen en daarbij de hele bevolking uitroeien. En er volgden nog veel meer vrouwen. Uiteindelijk waren het er duizend. En Salomo ging de goden van deze vrouwen toelaten en later ook zelf vereren. Al lezende verander je van verbazing over de rijke zegen naar afschuw over de absurde en bijna decadente rijkdom en overdaad.

Laten we eens lezen wat Mozes had gezegd over Gods voorschriften voor de toekomstige koningen van Israel: *"Wanneer u in het land komt dat de HEERE, uw God, u geeft, en u dat in bezit neemt en erin woont, en u dan zegt: Ik wil een koning over mij aanstellen, zoals al de volken die rondom mij zijn, dan moet u voorzeker hem tot koning over u aanstellen die de HEERE, uw God, verkiezen zal. Uit het midden van uw broeders moet u een koning over u aanstellen; u mag geen buitenlander over u zetten, die uw broeder niet is. Maar hij mag voor zichzelf niet veel paarden aanschaffen en het volk niet laten terugkeren naar Egypte om veel paarden aan te schaffen, omdat de HEERE tegen u gezegd heeft: U mag nooit meer langs deze weg terugkeren. Ook mag hij voor zichzelf niet veel vrouwen nemen, anders zal zijn hart afwijken. Hij mag voor zichzelf ook niet al te veel zilver en goud nemen. Verder moet het zó zijn, als hij op de troon van zijn koninkrijk zit, dat hij voor zichzelf op een boekrol een afschrift van deze wet schrijft, vanuit de rol die onder het toezicht van de Levitische priesters is. Dat moet bij hem zijn en hij moet er alle dagen van zijn leven in lezen om de HEERE, zijn God, te leren vrezen en om alle woorden van deze wet en deze verordeningen in acht te nemen door ze te houden, opdat zijn hart zich niet verheft boven zijn broeders, opdat hij niet afwijkt van het gebod, naar rechts of naar links en opdat hij zijn dagen verlengt in zijn koninkrijk, hij en zijn zonen, te midden van Israël."* (Deuteronomium 17:14-20, HSV)

Het bijbelboek 1 Koningen noemt deze woorden van Mozes niet expliciet, maar het is duidelijk dat hier naar verwezen wordt. Salomo overtreed bijna al deze wetten die specifiek voor de koningen van Israel waren opgesteld. Deze geschiedenis beschrijft hoe Israel zelf tot een Babylon werd. Salomo was meer gaan lijken op Nimrod dan op Abraham of David.

In het vervolg van de geschiedenis van Salomo zien we het snel bergafwaarts gaan: afgoderij en rebellie. Vijandelijke volken komen binnen en krijgen de overhand. De zegen maakt plaats voor de vloek. De wereldmacht Israel valt uiteen door een interne burgeroorlog. En zo ontstaat een neergaande ontwikkeling langs een lange lijn van koningen in het noordelijke en het zuidelijke deel van Israel, totdat uiteindelijk beide rijken worden overwonnen en weggevoerd in ballingschap.

De ballingschap: een nieuwe begin

Die ballingschap was niet zozeer een oordeel, maar een nieuwe start. God besloot weer opnieuw te beginnen. Net als vlak voor de zondvloed lezen we dat alles zo verrot was geworden, dat er nog maar één oplossing was: vanaf de grond opnieuw beginnen. Dat was de ballingschap voor Israël.

En dan lezen we over een echt geestelijk reveil tijdens en in de ballingschap. We lezen daar de prachtige verhalen van geestelijke leiders zoals Daniel, Esther en Nehemia. Zij maakten geen deel uit van Babylon, maar werden wel machtig en zegenend. Zij waren succesvol, maar niet op de manier van Nimrod en ook niet op de manier van Salomo.

Tegen degenen die in ballingschap waren gevoerd zei de profeet Jeremia iets heel bijzonders: *"Zo zegt de HEERE van de legermachten, de God van Israël, tegen alle ballingen die Ik uit Jeruzalem naar Babel in ballingschap heb gevoerd: Bouw huizen en woon erin, leg tuinen aan en eet de vrucht ervan, neem vrouwen en verwek zonen en dochters, neem vrouwen voor uw zonen en geef uw dochters aan mannen, zodat zij zonen en dochters baren. Word daar talrijk en verminder niet in aantal. Zoek de vrede voor de stad waarheen Ik u in ballingschap heb gevoerd. Bid ervoor tot de HEERE, want in haar vrede zult u vrede hebben."* (Jeremia 29:4-7, HSV)

Succesvol als vreemdelingen en bijwoners

God wilde het volk Israël leren om als vreemdelingen en bijwoners te staan in hun roeping. Zij waren bedoeld om succesvol te zijn, maar op een andere manier dan Nimrod en Babylon. En juist als ballingen in Babylon mochten zij dat leren.

Petrus maakt dit tot maatstaf voor ons als Christenen. Hij zegt daarover: *"Maar u bent een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterschap, een heilig volk, een volk dat God Zich tot Zijn eigendom maakte; opdat u de deugden zou verkondigen van Hem Die u uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht, u, die voorheen geen volk was, maar nu Gods volk bent; u, die zonder ontferming was, maar nu in ontferming aangenomen bent. Geliefden, ik roep u op als bijwoners en vreemdelingen u te onthouden van de vleselijke begeerten, die strijd voeren tegen de ziel. Houd uw levenswandel onder de heidenen goed; opdat zij die nu van u kwaadspreken als van kwaaddoeners, door de goede werken die zij in u waarnemen, God verheerlijken mogen op de dag dat er naar hen omgezien wordt. Onderwerp u dan omwille van de Heere aan alle menselijke orde, hetzij aan de koning, als hoogste machthebber, hetzij aan de stadhouders, als mensen die door hem gezonden worden tot straf van de kwaaddoeners, maar tot lof van hen die goeddoen. Want zo is het de wil van God, dat u door goed te doen het onverstand van de dwaze mensen de mond snoert; als vrije mensen, maar niet alsof u de vrijheid hebt als een dekmantel voor slechtheid, maar als dienstknechten van God. Houd iedereen in ere; heb al uw broeders lief; vrees God; eer de koning."* (1 Petrus 2:9-18, HSV)

Petrus noemt Christenen 'bijwoners en vreemdelingen', maar toch ook een priesterlijk volk met koninklijk gezag. Hij bedoelt hiermee dat zij een ander koninkrijk vertegenwoordigen. Dat betekent dus ook dat hun succes een ander soort succes is.

God wil dat wij succesvol zijn - maar dan wel op Zijn manier

Wat betekent dit alles nu voor jou en mij - als het gaat om de vraag of 'succes' wel een deel mag zijn of hoort te zijn van het Christelijk leven? Mogen wij wel succes nastreven in dit aardse leven?

Het antwoord is: ja, maar niet op de babylonische manier - niet op de manier van Nimrod. Maar ook

niet op de manier van Salomo. Ook het volk van God kan vervallen tot de stijl van Babylon. Ook een geestelijk leider in Gods volk kan vervallen tot de stijl van Nimrod. Dat hebben we in de kerkgeschiedenis natuurlijk in overvloed zien gebeuren.

Kenmerkend voor Babylon en Nimrod is: zelf-gericht - los van God - zichzelf tot norm - geweld, onrecht en uitbuiting ten opzichte van anderen - tot en met slavernij en zelfs genocide.

Kenmerkend voor Abraham en David: afhankelijk van God - luisterend naar God - doen wat Hij zegt - Hem volledig vertrouwen - leven met als doel om te zegenen - maar ook leven met zijn voortdurende zegen - en wat in het Engels zo mooi wordt gezegd: Gods favour.

Leef jij in die afhankelijkheid? Heb jij geleerd om zijn stem te horen en dat ook daadwerkelijk te doen? Wil jij leren om God in alles volledig te vertrouwen? Is jouw doel om te zegenen - ook als het ten koste van jouzelf kan gaan? Vertrouw jij op Gods bevestiging en erkenning, waardoor ambitieuze trucs en elleboogwerk niet meer nodig zijn?

Dit betekent dat we leven vanuit de principes van Gods Koninkrijk. In een voortdurende en levende relatie met God. Dit betekent dat we niet van deze wereld zijn, maar wel volop in deze wereld - tot zegen voor de samenleving waar we deel vanuit maken. Dat we leven met een dienende levenshouding en toch ook met gezag van God passend bij onze roeping en bestemming. Dat is het succes dat God bedoelt voor allen die bij Hem horen.

En, ach, is dat ook niet het voorbeeld van ons Grote Voorbeeld Jezus? Hij schreef geen boek. Hij had geen leger. Hij bouwde geen stad. Hij had zelfs geen eigen huis. Hij had geen rijkdom en op zijn cv zouden weinig carriere hoogtepunten staan. Zijn leven was naar de mens gesproken geen succes-verhaal. Hij was een tijdje populair, maar stond er uiteindelijk alleen voor en Hij stief in eenzaamheid. Maar God zei: dit is mijn zoon - mijn geliefde - luister naar Hem - volg Hem na! En door Hem en in Hem zijn ontelbaren gezegend. Dat is het succes van Jezus. Hij had een torenhoge roeping en ambitie: de hele wereld en alle mensen! Maar Hij bouwde geen hoge toren voor Zichzelf. Hij werd geen aardse heerser groter en sterker dan alle andere aardse heersers. En dat zal Hij op die manier ook nooit worden. Hij is nu in de hemel en wordt daar aanbeden als de Leeuw maar ook het Lam. Dat is het succes dat wij na mogen volgen. Niet op de babylon manier, maar op de Jezus manier. Dan zijn wij deel van het Koninkrijk van God. Dat is een koninkrijk van een heel andere, hemelse orde. Dat zal uiteindelijk alles vervangen in een nieuwe hemel en aarde.

Gebod: Geef mij het succes en de ambitie die U voor mij bedoelt

Vader, leer mij om succesvol te zijn zoals Abraham, David en Daniel.

Leer mij om U volledig te vertrouwen en afhankelijk van U te willen zijn.

Leer mij om steeds beter uw stem te horen - en te gaan de weg die U wijst.

Geef mij de ambitie om te zegenen en anderen op te bouwen.

Geef mij de ambitie om rechtvaardig en betrouwbaar te zijn.

Geef mij de ambitie om te leven tot eer van de Naam van Jezus.

Dank U dat ik met U als een vreemdeling en een vorst tegelijk mag zijn.

Dank U dat ik mag leven onder uw voortdurende zegen en bevestiging.